

Силабус курсу:

ІСТОРІЯ ПЕРВІСНОГО СУСПІЛЬСТВА

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	Бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	032 «Історія та археологія»
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	Українська (аудиторна) з елементами англійської мови в рамках самостійної роботи студентів
<i>Вид семестрового контролю</i>	іспит

Автор курсу та лектор:

К.і.н., доцент, Сапицька О.М.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Доцент кафедри історії та археології

посада

sapytska@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-066-4838802

телефон

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силябусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Дисципліна «Історія первісного суспільства» є базовою для розуміння найважливіших процесів, що заклали фундамент подальшої історії людства. Метою викладання дисципліни є відтворення цілісної картини антропогенезу та ранньої історії людського суспільства з урахуванням новітніх досліджень та відкриттів у цій галузі, з використанням міждисциплінарного підходу; комплексне вивчення напрямів на особливостей розвитку основних соціальних та матеріально-економічних структур первісного суспільства, виникнення та еволюції культурної та духовної складової життєдіяльності людського суспільства.

Основними завданнями вивчення дисципліни є сприяння залученню студентів до глибокого знання історії зародження, еволюції та становлення найдавніших людських суспільств як складової частини всесвітньої історії; розкриття етапів та рушійних сили антропогенезу, соціогенезу, расогенезу та політогенезу; висвітлення шляхів розселення людей на земній кулі; дослідження особливостей розвитку продуктивних сил суспільства та їх взаємозв'язок з еволюцією соціальних структур; аналіз становлення та розвитку культурно-духовного аспекту на різних етапах історії первісного суспільства; аналіз становлення та еволюції сімейно-шлюбних відносин; висвітлення зміни власності (від колективної до приватної) протягом історії первісного суспільства; розкриття особливостей господарсько-культурних типів суспільства на різних етапах його розвитку; формування у студентів розуміння важливості накопичення, використання та передачі раціональних знань для життєздатності первісних людських суспільств; формування усвідомлення нерівномірності динаміки історичних процесів у регіональному аспекті; висвітлення зв'язків історії первісного суспільства з сучасністю тощо.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: мету, завдання, об'єкт, предмет та термінологію дисципліни; джерела з вивчення ІПС; найважливішу історіографію ІПС; періодизацію;

новітні методики дослідження викопних рештків та новітні відкриття в рамках предмету дисципліни; вплив природно-географічних умов на антропосоціогенез; основні проблеми палеоантропогенезу, антропосоціогенезу, соціогенезу, расогенезу та політогенезу.

вміти: доцільно використовувати термінологію; мати уявлення про роль та місце ІПС у загальноісторичному процесі; вільно володіти фактологічним матеріалом навчального курсу; вміти опрацювати та аналізувати джерельну та історіографічну базу дисципліни.

Передумови до початку вивчення:

Вступ до історії; Археологія та методика польової археології; Історична географія.

Мета курсу (набуті компетентності)

Дисципліна «Історія первісного суспільства» є базовою для розуміння найважливіших процесів, що заклали фундамент подальшої історії людства. Метою викладання дисципліни є відтворення цілісної картини антропогенезу та ранньої історії людського суспільства з урахуванням новітніх досліджень та відкриттів у цій галузі.

Набуті знання та компетентності можна використовувати для формування системного та комплексного сприйняття історичного процесу в глобальному, регіональному та локальному масштабах; для розуміння ключових аспектів становлення та глобального розвитку людства.

Вивчення даного навчального курсу надає змогу здобувачу вищої освіти набуті наступних компетентностей:

1. Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації.
2. Здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів.
3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
4. Здатність виявляти та опрацювати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію.
5. Здатність до самостійного історіографічного аналізу.
6. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу тексту.
7. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

8. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
9. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти тощо).
10. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки історичних даних.
11. Здатність презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
12. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
13. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних.
14. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.
15. Здатність в межах обраної спеціалізації здійснювати інноваційні дослідження, які спрямовані на вирішення фундаментальних наукових проблем, вміння готувати результати наукових досліджень до оприлюднення у фаховому середовищі.

Структура курсу

№	Тема	Годин и (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ до курсу. Хронологія та періодизація ІПС. Джерела та історія вивчення ІПС.	4/0/2	Мета, завдання, предмет та об'єкт дисципліни. Дотримання принципів академічної доброчесності при вивченні дисципліни. Термінологія. Відносна (релятивна) та абсолютна хронологія. Археологічна, антропологічна, геологічна, палеокліматична та інші системи відносної хронології. Природничі методи датування. Основні етапи	<i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне

№	Тема	Годин и (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>розробки сучасної періодизації найдавнішої історії людства. Періодизація Моргана-Еванса. Періодизація первісного суспільства в працях радянських істориків. Періодизація Г.Чайлда. Сучасні системи періодизації. Класифікація джерел. Археологічні, геологічні, етнологічні, антропологічні, лінгвістичні, види палеонтологічних джерел, палеокліматологічні, археопетрографічні джерела, малюнки та написи. Первісна архітектура. Накопичення відомостей про ранні етапи історії людства в стародавності, середньовіччі та першому періоді нового часу. Початок та розвиток наукового узагальнення накопичених знань про первісне суспільство на основі археологічних, біологічних, генетичних даних та даних етнології. Еволюційна теорія Ч.Дарвіна. Сучасні напрямки дослідження історії доби первісності та первісного суспільства.</p>	<p>тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, колоквиуми по самостійних розділах теоретичного курсу, перевірка конспектів лекцій, екзамен, самоконтроль та взаємоперевірка знань студентів.</p>
2.	<p>Передумови антропогенезу. Еволюція людства.</p>	4/0/2	<p>Родина Hominidae. Біологічна концепція антропогенезу. Фактори загальноєволюційних процесів. Закони та механізми природного відбору. Екологічні обставини антропогенезу. Методи антропології: анатомія, морфологія, фізіологія, генетика.</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче</p>

№	Тема	Годин и (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>Ознаки підтриби <i>Hominina</i>, ознаки <i>Homo</i>, характеристика кожної ознаки.</p> <p>Розширена схема еволюції людства.</p> <p>Морфологічна своєрідність предкових форм <i>Homo</i>. Фактори формування морфологічних особливостей у ізольованих та неізольованих групах предкових форм.</p> <p>Ранні, ерінгсдорфські, класичні, шаппельські неандертальці Європи. Родезійська людина. Палеоантропи Азії. Палестинські «неандертальці». Вік, біологічні особливості та характеристика способу життя різних груп неандертальців. Денисівці. Кроманьйонці (неоантропи) - біологічні особливості, умови формування, ареал розселення. Роль генетики у дослідженнях з історії первісного суспільства.</p>	<p>індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, колоквиуми по самостійних розділах теоретичного курсу, перевірка конспектів лекцій, екзамен, самоконтроль та взаємоперевірка знань студентів.</p>
3.	<p>Теорії антропогенезу.</p> <p>Шляхи міграцій та розселення <i>Homo</i>.</p> <p>Расогенез.</p>	4/0/2	<p>Теорії антропогенезу: креаціоністська, еволюційна, синтетична теорія еволюції, мутагенна, трудова, водна, фрейдистська, фантастична, канібальська, артефактна тощо. Геомагнітні інверсії. Теорія антропогенезу В.Вернадського. Теорії моно- і поліцентризму в антропогенезі. Палеокліматичні та геологічні трансформації. Теорії міграції. Фактори нерівномірності концентрації предкових форм людей на планеті у плейстоцені - на початку голоцену. Демографічна</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання.</p> <p><i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркове індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для</p>

№	Тема	Годин и (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>ситуація плейстоцену-початку голоцену за даними сучасних природничих методик палеодосліджень. Причини і початковий період расової диференціації. Монголоїдна, європеїдна, негроїдна раси. Ареал розселення, основні антропологічні ознаки. Молоді та контактні раси. Особливості контактних рас і причини їх появи. Сучасні дослідження механізмів виникнення расових ознак.</p>	<p>підвищення рейтингу, колоквиуми по самостійних розділах теоретичного курсу, перевірка конспектів лекцій, екзамен, самоконтроль та взаємоперевірка знань студентів.</p>
4.	Антропосоціогенез	4/0/2	<p>Реконструкції харчування, освоєння вогню і еволюція систем харчування представників роду Номо. Значення досліджень із палеоботаніки та палеозоології. Характеристика елементів-маркерів у викопних рештках Номо. Геронтоцид. Інфантіцид. Трансформація поведінкових характеристик предкових форм людей у залежності від стратегій харчування. Вплив стратегій харчування на тривалість та якість життя, зміни соціальних функцій та зародження перших ознак культури.</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, колоквиуми по самостійних розділах теоретичного курсу, перевірка конспектів лекцій, екзамен, самоконтроль та взаємоперевірка знань студентів.</p>

№	Тема	Годин и (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
5.	<p>Формування мислення, мови, ідеологічних уявлень. Матеріальна та нематеріальна культура архантропів, палеоантропів та неоантропів.</p>	4/0/2	<p>Синкретизм первісної культури. Побут і трудова діяльність архантропів. Побут і трудова діяльність палеоантропів. Виникнення мислення та мови (від «життєвих шумів до звукових символів і мови). Витоки ідеологічних і раціональних знань. Накопичення раціональних знань. Первісні технології. Медичні практики первісності. Первісне мистецтво та теорії його походження. Духовна культура. Походження релігійних вірувань та їх первісні форми (культ кісток). Еволюція обрядів поховання. Шаманізм, анімізм, магія, тотемізм. Символізм та передумови виникнення писемності.</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, колоквиуми по самостійних розділах теоретичного курсу, перевірка конспектів лекцій, екзамен, самоконтроль та взаємоперевірка знань студентів.</p>
6.	Соціогенез.	4/0/2	<p>Психологія первісного суспільства. Поведінкові характеристики стада гомінід. Стада і гаремні сім'ї людиноподібних мавп. Теорія статевого проміскуїтету. Інбридинг. Причини поява статевого табу. Агамія, аномія. Виникнення праобщини. Рід, причини його виникнення. Десять ознак роду. Рід, фратрія, плем'я та їх взаємини. Епігамія. Материнський рід. Соціальна структура сусідської громади.</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання. <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для</p>

№	Тема	Годин и (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>Матріархат. Патріархат. Жіночі та чоловічі союзи. Обряди ініціації. Лінідж, субклан. Адопція. Локалізація сімейно-шлюбних відносин. Дуальна екзогамія та груповий шлюб. Уксорілокальний і вірілокальний шлюби. Егалітарне суспільство. Еволюція патріархальної родини. Сорорат, левірат, гетеризм. Патронімії і племінні структури епохи патріархату. Еволюція шлюбних відносин.</p>	<p>підвищення рейтингу, колоквиуми по самостійних розділах теоретичного курсу, перевірка конспектів лекцій, екзамен, самоконтроль та взаємоперевірка знань студентів.</p>
7.	<p>Первісні економічні формації. Політогенез. Первісна периферія.</p>	4/0/2	<p>Ранньопервісна родова община. Раннє привласнююче господарство (збиральництво, полювання) та знаряддя праці олдувайської й ашельської епохи палеоліту. Перший природний розподіл праці в мустьєрську епоху палеоліту. Трансформація форм господарчої діяльності у пізньому палеоліті. Статевовіковий розподіл праці. Пізньопервісна родова община. Зародження й розвиток ранніх форми землеробства. Центри виникнення скотарства та землеробства. Доместикація тварин та окультурення рослин. ГКТ. Розвиток позитивних знань. Керамічне виробництво. Прядіння й ткацтво. Засоби пересування. Суспільний розподіл праці. Основні риси племінної організації землеробів і скотарів. Використання металів</p>	<p><i>Методи навчання:</i> Навчальна лекція. Бесіда. Наочні та практичні методи навчання <i>Методи контролю:</i> Фронтальне, вибіркоче індивідуальне усне опитування на семінарських заняттях, фронтальне тестування, контрольні роботи для підвищення рейтингу, колоквиуми по самостійних розділах теоретичного курсу, перевірка конспектів лекцій, екзамен, самоконтроль та взаємоперевірка знань студентів.</p>

№	Тема	Годин и (Л/ЛБ /ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>та значення цього фактору у розвитку людського суспільства. Зміни у розподілі продуктів виробництва. Поява різних форм власності. Виникнення та трансформація форм обміну і його вплив на становлення політичної складової. Поява іригаційного землеробства. Розвиток скотарства й поява кочових племен. Поява ремесла. Поділ первісних суспільств на егалітарні, ранжовані і стратифіковані. Характер первісних військових сутичок. Військові дружини. Початок первісної урбанізації. Найдавніші центри торгівлі, ремесел. Зародження системи адміністративного керівництва. Бігмени та вожді. Соціально-економічна диференціація пізньородового суспільства. Виникнення народностей. Регіональні особливості переходу від первісності до цивілізації. Типи первісної периферії та її контакти з цивілізаціями. Сучасні осередки та прояви первісності.</p>	

Рекомендована література

Основна:

1. Hartland E.S. Primitive Society: The Beginnings of the Family the Reckoning of Descent. - Forgotten Books, 2015. – 202 p.
2. Баженов О.Л. Історія первісного суспільства: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету денної форми навчання / О.Л. Баженов. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2014. – 296 с.

3. Бунятян К.П. Давнє населення України. - К., 1999. – 228 с.
4. Вишняцкий Л.Б. Введение в преисторию (проблемы антропогенеза и становления культуры). - Кишинев: Высшая Антропологическая Школа, 2005. - 396 с.
5. Нужний Д.Ю. Розвиток мікролітичної техніки в кам'яному віці. - К., 1992.
6. Петров В.П. Етногенез слов'ян: джерела, етапи розвитку і проблематика. - К., 1972.
7. Сегеда С.П. Антропологія. - К., 2001.
8. Скирда В. В., Шрамко Б. А. Історія первісного суспільства. Підручник. — Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. — 172 с.
9. Станко В.Н., Гладких М.І., Сегеда С.П. Історія первісного суспільства. - К.: Либідь, 2009. – 239 с.
10. Степанчук В.Н. Поздние неандертальцы Крыма. Киик-кобинские памятники (история исследования, локализация, стратиграфия, хронология, фауна, каменный инвентарь, аналогии, происхождение, судьбы). - К., 2002.

Допоміжна:

1. deMenocal P. B. Climate Shocks // Scientific American. - Vol 25. - No 4.,2016.
2. Fleagle J., Gilbert Ch., Rowe N., Myers M. Primate Evolution. All The World's Primates. - Charlestown, RI: Primate Conservation, Inc.,2011.
3. Lowie R.H. Primitive Society. New York, 1961 [1920].
4. Plant J. Primitive Technology. – Ebury Press,2019. – 192 p.
5. Rose K. D. The earliest primates // Evolutionary Anthropology: Issues, News, and Reviews, 1994. - 3 (5): 159–173.
6. Service E.R. Primitive Social Organization. An Evolutionary Perspective. - New York, 1971 [1962].
7. Templeton A. R. Haplotype Trees and Modern Human Origins // AJPA, 2005, 128 (Supplement 41 (Yearbook of Physical Anthropology)): 33–59.
8. Yolly C.Y., Plog F. Physical anthropology and archaeology. - New York, 1986.
9. Вернадський В.І. Вибрані праці. – К.,1969 р.
10. Залізняк Л.Л. Нариси стародавньої історії України. - К., 1994.
11. Елинек Я. Большой иллюстративный атлас первобытного человека. Прага, 1983. - 560 с.
12. Павленко Ю.В. Передісторія давніх русів у світовому контексті. - К., 1994.

Інформаційні ресурси:

1. Наукова бібліотека СНУ ім. В. Даля: <http://filelibsnu.at.ua>
2. eCampus, система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля: <http://moodle2.snu.edu.ua/>
3. Електронна бібліотека: <http://www.info-library.com.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya-pro-otsinyuvannya-rezultativ-zi-zminamy-21.pdf>

6. <https://vue.gov.ua/>
7. <http://resource.history.org.ua/item/0013376>
8. <http://www.history.org.ua/?termin=Pervisnist>
9. https://evolution.berkeley.edu/evolibrary/news/100501_xwoman
10. <https://www.ancient.eu/Denisovan/>
11. <https://core.ac.uk/download/pdf/153583165.pdf>
12. https://www.researchgate.net/profile/Pavlo-Shydlovskiy/publication/332222932_Istoria_v_terminah_i_ponattah_dovidnik/links/5ca7108992851c64bd50c9bb/Istoria-v-terminah-i-ponattah-dovidnik.pdf
13. <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/primitive-society>
14. <https://www.newscientist.com/article/mg24031992-600-traces-of-mystery-ancient-humans-found-lurking-in-our-genomes/>
15. <https://www.quantamagazine.org/fossil-dna-reveals-new-twists-in-modern-human-origins-20190829/>
16. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/10626565/>
17. <https://www.nytimes.com/2020/02/12/science/west-africa-ancient-humans.html>
18. <https://www.litmir.me/br/?b=195076&p=1>
19. https://ia800300.us.archive.org/12/items/Niederle_Lubor/Lubor_Niederle_-_Chelovechestvo_v_doistoricheskie_vremena.pdf

Методичне забезпечення

1. Сапицька О.М. Методичні вказівки до аудиторної роботи з дисципліни „Історія первісного суспільства” (для студентів денного відділення спеціальності 032 „Історія та археологія”) / Укладач: О.М.Сапицька. – Сєвєродонецьк: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2019. – 30 с. (Свідоцтво про публікацію електронного навчально-методичного видання, реєстраційний № 8181 від 28.10.2019 р.)
2. Сапицька О.М. Методичні рекомендації до самостійної роботи та підсумкової атестації з дисципліни „Історія первісного суспільства” для студентів спеціальності 032 „Історія та археологія”/ Укладач: О.М.Сапицька. – Сєвєродонецьк: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2019. – 47 с. (Свідоцтво про публікацію електронного навчально-методичного видання, реєстраційний № 8175 від 17.10. 2019 р.)
3. Сапицька О.М. Методичні рекомендації з самостійної роботи по дисципліні „Історія первісного суспільства” для студентів заочного відділення спеціальності 032 „Історія та археологія” / Укладач: О.М. Сапицька. – Сєвєродонецьк: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2019. – 14 с. (Свідоцтво про публікацію електронного навчально-методичного видання, реєстраційний № 8174 від 17.10.2019 р.)
4. Археологічні, геологічні, історичні та етнографічні карти, таблиці та схеми; науково-популярні фільми; наочні матеріали; он-лайн таймлайни.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Участь у виконанні тематичних практичних завдань (побудова інфографіки та інших графічних і візуальних об'єктів, створення презентацій, написання есе тощо).	20
Індивідуальні завдання	10
Іспит	50
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування та безаналітична копіювання є забороненими.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись

регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути зараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Для комплексного ґрунтового розкриття мети навчальної дисципліни та ознайомлення студентів з новітніми дослідженнями у рамках об'єкту та предмету дисципліни вважається доцільним рекомендація англомовної тематичної літератури та он-лайн ресурсів для самостійного опрацювання студентами.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- дотримуються принципів соціальної відповідальності;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.